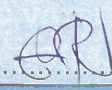
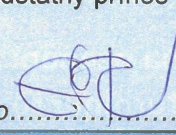

Nominační formulář na ocenění za významný a podstatný přínos kulturnímu rozvoji regionu „PRO AMICIS MUSAE“
NOMINOVANÝ
Titul, jméno a příjmení: Emílie Rudolfová
Datum narození: 27. 8. 1954
Adresa bydliště: Francouzská 4023, 767 01 Kroměříž
Kontakt (tel., e-mail): +420 732 700 255, arteartearte@seznam.cz
Zdůvodnění přínosu Zlínskému kraji, za který je ocenění navrhováno: Emílie Rudolfová jako psychoterapeutka, arteterapeutka a výtvarnice svou prací a tvorbou dlouhá desetiletí přispívá k rozvoji a obohacení Zlínského kraje a k šíření jeho dobrého jména. Její přínos v oblasti arteterapie a umění je nezpochybnitelný. Její výjimečná práce v Psychiatrické nemocnici v Kroměříži, jež spojuje umění a léčbu lidí, kteří si ve svém životě nesou řadu trápení, má hluboký a příznivý dopad na jednotlivce i širší komunitu a zaslouží si být oceněna. Paní Rudolfová pomáhá lidem vyrovnat se s různými potížemi a problémy prostřednictvím kreativního vyjádření. Její práce v arteterapii přináší pozitivní změny v životech mnoha lidí a přispívá ke zlepšení jejich duševního zdraví a celkové pohody. Umění v jejím podání neslouží jen k vyjádření lidských emocí a myšlenek, ale paní Rudolfová také pomáhá lidem „vymalovat se“ ze svého trápení, umění se tak stává léčbou. Je členkou Sdružení přátel výtvarného umění Kroměřížska a společně s ostatními umělci vystavovala nejen v Kroměříži, ale například i v Nitře nebo ve Francii. Organizuje výstavy obrazů svých pacientů, které se konají jako bienále (s výjimkou covidové pauzy) v Muzeu Kroměřížska pod názvem „Umění je stav duše“, na přelomu roku 2023/2024 se uskutečnil už třináctý ročník. Tehdy svá díla poprvé vystavila společně se svými pacienty. K těmto výstavám připravuje také katalog a věnuje se tomu již 30 let.
Krátký životopis nominovaného: Emílie Rudolfová pochází z Velkých Karlovic, na Valašsko se stále ráda vrací. Narodila se v roce 1954. Vystudovala zdravotnickou školu. Na počátku 70. let začala svou profesní dráhu v Dětské psychiatrické léčebně v Brankách na Moravě, kde byla 12 let. Od roku 1984 působí v Psychiatrické nemocnici v Kroměříži, kde nejdříve pracovala na psychoterapeutickém oddělení 18 B na pozici psychoterapeutky pod vedením prof. PhDr. Stanislava Kratochvíla. Dvacet let pomáhala lidem na lince důvěry. Od roku 1993 vede v psychiatrické nemocnici arteterapeutický ateliér. Prostřednictvím výtvarného umění pomohla už stovkám lidí.

Souhlasím * se svou nominací na ocenění za významný a podstatný přínos kulturnímu rozvoji regionu „PRO AMICIS MUSAE“.

Datum 29. 7. 2026 , podpis ** nominovaného

NAVRHOVATEL

Fyzická osoba – titul, jméno, příjmení:

Právníká osoba – název subjektu, IČO: Muzeum Kroměřížska, p. o., IČO 00091138

Adresa: Velké náměstí 38/21, 767 01 Kroměříž

Kontakt (tel., e-mail): +420 603 429 127, milackova@muzeum-km.cz

Podpis** navrhovatele (razítko za organizaci):

MUZEUM KROMĚŘÍŽSKA,
příspěvková organizace
Velké náměstí 38, 767 01 Kroměříž
tel. 573 338 388, IČO 00091138
www.muzeum-km.cz
-1-

*Předpokladem nominace je souhlas nominovaného s nominací.

**Nominovaný a navrhovatel svým podpisem potvrzují, že jim byla poskytnuta Zlínským krajem Informace o zpracování osobních údajů Subjektu údajů pro daný účel, která je zveřejněna na internetové stránce www.zlinskykraj.cz spolu s tímto nominačním formulářem.

ČLÁNEK O EMILII RUDOLFOVÉ

Z ČASOPISU PATRIOT

12/2023

Arteterapeutka Emilie Rudolfová zve
na unikátní výstavu děl svých pacientů

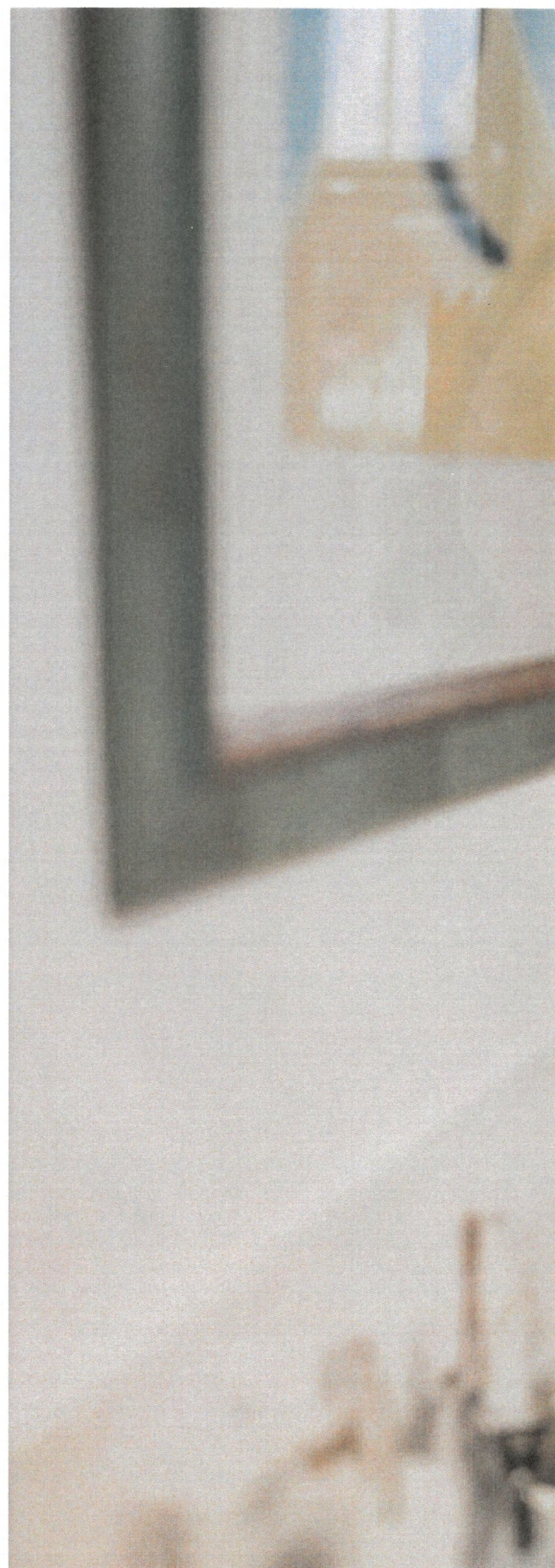
UMĚNÍ JE STAV DUŠE

PŘÍBĚHY JEJÍCH PACIENTŮ JSOU PLNÉ
TRÁPENÍ A BOLESTI. ONA JIM POMÁHÁ
SE Z ŽIVOTNÍCH STRASTÍ A TRAUMAT
„VYMALOVAT“. EMILIE RUDOLFOVÁ UŽ
TŘICET LET VEDE ARTETERAPEUTICKÝ
ATELIÉR V PSYCHIATRICKÉ NEMOCNICI
V KROMĚŘÍŽI.

autor: Martina Malá

foto: Jaroslav Šafer

Výběr z obrazů společně s obrazy jejich arteterapeutky mohou
zájemci nyní vidět na výstavě Umění je stav duše, která koná v Mu-
zeu Kroměřížska. Obrazy, které tam uvidíte, jsou spojeny se silnými
životními příběhy. A Emilie Rudolfová o nich umí poutavě vyprávět.

Syrovost a naléhavost. To jsou slova, která se vám vybaví při pohledu na obraz, který v arteterapeutickém ateliéru namalovala jedna žena. Na barevném podkladu je vidět silueta těla, na němž jsou červenou barvou obtisky rukou. Neznáte její příběh, nevíte, jaké pohnutky ji vedly k takovému vyjádření, ale je vám jasné, že se jí něco stát muselo a nebylo to rozhodně nic pěkného.

„Autorka tohoto díla byla znásilněna v dětském věku. Měla velkou potřebu vyžalovat se tímto způsobem, vymalovat se z toho,“ vysvětluje Emilie Rudolfová.

Aktuálně je tato její pacientka jednou z osmi, jež pravidelně docházejí na arteterapie. Příběh každé z nich ukrývá velké trápení a bolest. Přicházejí lidé s neurotickou poruchou, se závislostmi na alkoholu, lécích, drogách, dále ti, kteří se sebepoškozují, mají sebevražedné úmysly nebo mají potíže v podobě mentální anorexie. Arteterapie je jednou z možností, jak ošetřit a zmírnit trápení. V překladu znamená umění a léčba.

„Není to o tom, že v zásuvce mám papíry a pastelky. Používám vlastní terapeutické metody, využívám zkušenosti, které jsem načerpala u profesora Stanislava Kratochvíla (uznávaný český psycholog, psychoterapeut – pozn. red.). To pacienti si vybírají formát, na který budou tvořit, a také si sami vyberou výtvarnou techniku. Vše je jen jejich svobodná vůle. K tomu si i píši deník. Nabízím přednášky, pracujeme s terapeutickými filmy, máme individuální pohovory,“ popisuje Emilie Rudolfová.

Právě přijetí individuality pacienta je podle ní hodně důležité. „Každý člověk přichází ze svého prostředí, které ho jistým způsobem formovalo, otisklo se do něj. Důležitý je věk, který musím při své práci s ním zohlednit. Když je to velmi mladý člověk, třeba sedmnáctiletý, musím s ním pracovat jinak než s o dvacet let starším, který má úplně jinou životní zkušenost,“ upozorňuje.

Do procesu tvorby pacientům nezasahuje. Klíčová je však důvěra. A překvapivě nejen důvěra pacienta k terapeutce, ale i terapeutky k pacientovi. Dokládá to na příběhu ženy z úvodu našeho textu, jež jí řekla, že se svou lepenkou 70 na 100 centimetrů chce být mimo prostor ateliéru.

„Původně jsem s tím nesouhlasila, protože jsem jí nedůvěřovala, že její práce bude mít terapeutickou podobu. Kdyby se to stalo, už ze zkušenosti vím, že ten člověk strhne i ty ostatní a pak naše práce přestane mít rámec terapie. Té ženě jsem odpověděla, že si může dílo vytvořit i doma. Jenže ona si mě získala tím, že mi na to řekla, že si tu práci ale chce namalovat tady. Když jsem jí více důvěřovala, nabídla jsem jí akrylové barvy, kyblíky, vodu, štětky, zkrátka celou výbavu ven, kde nakonec u komína u naší budovy toto hluboké dílo vzniklo.“

Samozřejmě se paní Rudolfová chodila průběžně z balkonu dívat, jak se tato mladá žena s prací vyrovnává, jak se jí tvorba daří, ale tak, aby ji nerušila. Nijak jí do tohoto procesu nezasahovala.

„Sledovala jsem, jak podkladové barvy jakoby vztekly nahazuje. Když je dílo takovým způsobem abreaktivní (uvolňující nepříjemné emoce či napětí – pozn. red.), nemůžete přijít a říct, že je potřeba přidat modrou. Jednou jsem k této ženě přišla, ona klečela a měla hlavu zakloněnou k nebi. Tušila jsem, že chce křičet. Naproti je jídelna, na níž řemeslníci opravovali střechu, do něčeho tukali, mluvili. To jí bránilo, aby se vykřičela vůči obrazu. Jinak by určitě velice křičela, a tím by si ještě více ulevila, uvolnila by se. Podmalba vznikla tedy venku u komína a na dotvoření pak chtěla být sama v ateliéru. Ostatní to také vycítili, zavřela se se stojanem do kuchyňky a nikdo ji tam nechodil,“ vypráví psychoterapeutka jeden ze silných momentů, které při terapii s touto skupinou zažila.

Pokud vás překvapilo, že žena malovala v kuchyňce, vězte, že prostory, v nichž se arteterapeutický ateliér nachází, původně sloužily jako byt zaměstnance. Jeho srdcem je místnost s malířskými stojany a stoly, u nichž mohou pacienti tvořit podle libosti. Ale nemusí. Kdo nechce, může jen ležet na odpočinkovém místě, které paní Rudolfová domácky označuje za „pelíšek“, a pozorovat ostatní. Nebo obrazy na protější zdi.

„Díla tady nejsou uspořádána náhodně. Na jedné straně jsou krásné, barevné, radostné práce. Na druhé straně pak trápivé obrázky, když si to chce někdo prožít, když to tak cítí a potřebuje. Je tady svoboda projevu. Pokud má terapie atmosféru vzájemné důvěry, tak se dílo daří,“ říká Emilie Rudolfová, která je přesvědčena o tom, že pro mnoho lidí je jednodušší vyjádřit své pocity výtvarnou tvorbou než slovem.

Kromě této místnosti a už zmíněné kuchyňky se zde nachází samozřejmě toaleta a ještě jeden prostor, nejmenší ze všech. V původním bytě to byla ložnice, dnes jej paní Rudolfová využívá jako svoji pracovnu. Výhodou jsou dvakrát polstrované dveře, přes něž není slyšet ani slovíčko. Stane se, že při dopoledním tvoření se někdo rozpláče nebo

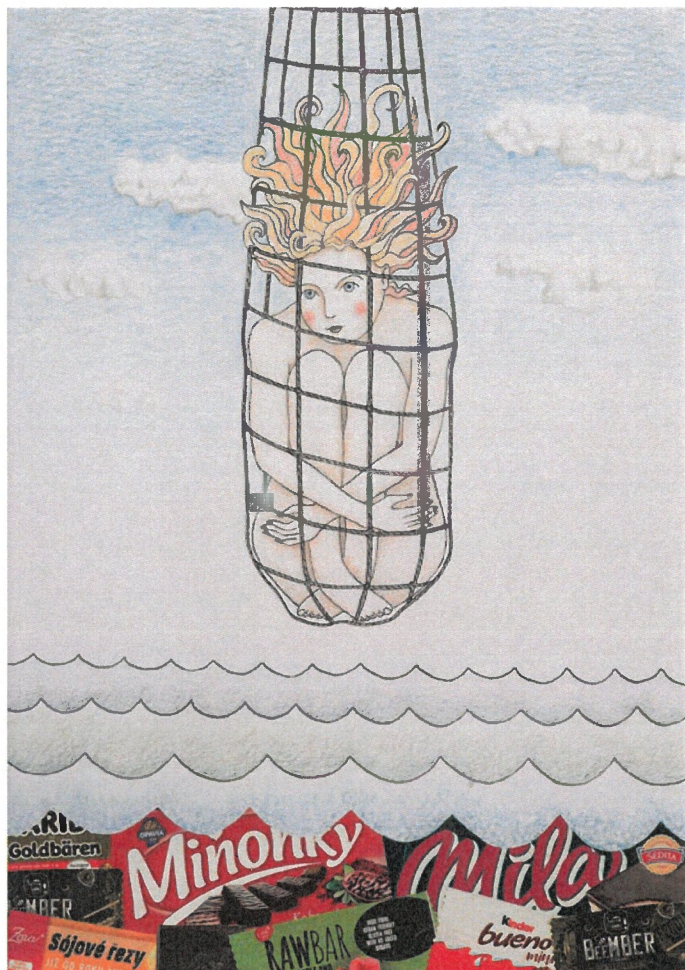

potřebuje nutně s terapeutkou mluvit. Stačí zavřít dveře a tiživé tajemství může být vyřčeno, a přesto zůstat utajeno.

Tvůrčí prostředí barev však může někoho i znejistit, nemusí se v něm cítit dobře. „Docházela sem mladá žena, která byla dcerou významného a uznávaného malíře. Otec byl sice obdivovaný umělec, ale pro své děti nebyl dobrým otcem. Byl závislý na alkoholu a jeho pití měla spojené s malováním a barvami. Bylo opravdu jen na jejím rozhodnutí, zda sem bude nadále docházet,“ poukazuje arteterapeutka, která je i sama výtvarnicí – ale o tom až později.

Podle ní není vůbec nutné všechny obrazy interpretovat. A opět to dokládá na příkladu ze své mnohaleté praxe.

„Často se stává, že přijde pacientka, řekněme pětatřicetiletá žena. Vyhlédne si nějakou předlohu, třeba vázu s květinami, dá si ji na stůl a začne květiny kreslit, přestože tady na zdech jsou všude

hluboké arteterapeutické práce. Já ji nechám, ať si to dotvoří, jak uzná za vhodné. Druhý den začne kreslit princeznu – v třiceti pěti letech! Dál ji nechám, ať si ji dokončí. Nemusí to vždy znamenat její citovou nezralost; mohla si třeba vybavit, že když jako dítě o přestávce nechtěla běhat po chodbě ani jíst svačinu, tak si začala kreslit kytičky nebo princeznu, šlo jí to a byla spokojená. A k tomuto zážitku se může vracet, protože je to něco, co jí dává pocit bezpečí. Důležité je, aby se cítila bezpečně, teď, tady a se mnou,” připomíná Emilie Rudolfová.

V kroměřížské psychiatrické nemocnici působí od roku 1984, arteterapeutický ateliér tam vede už třicet let. Pečlivě si všímá, jak se proměňují její pacienti v myšlení a chování.

„Velkým tématem je dokonalost, zvláště u žen s mentální anorexií. Žena má vypadaná kola vlasů na hlavě, zkažené zuby s hnědými skvrnami, špatný zrak, na obličeji vyrážku, a přitom má dvacet let. A její cíl je dokonalost. Samé jedničky od první do deváté

třídy, které rodina bere jako samozřejmost. My o tom spolu potřebujeme mluvit. Co to je dokonalost? Ke komu patří?”

Právě u žen s mentální anorexií si všímá velkého regresu, návratu do dětství. Jejich kresby vytvářejí dojem, že je nakreslilo dítě. Ale ony to nevidí, jsou přesvědčeny, že je vše v pořádku, tak to má být a ony tvoří stejně jako ostatní.

Velmi častým problémem je dnes kumulace diagnóz. „Dříve přišel člověk s jednou diagnózou, třeba se závislostí na alkoholu. Dnes přijde i s pěti vážnými potížemi a každá z nich by mohla být stanovena jako hlavní diagnóza a jako důvod hospitalizace, ať už se jedná o sebevražedné úmysly, sebepoškozování, závislosti,” upozorňuje psychoterapeutka a dodává, že právě u závislostí ji arteterapie nemůže zklamat.

A když je řeč o závislostech, přidává Emilie Rudolfová další postřeh, který se týká mobilních telefonů. „Ať mají lidé jakékoliv vzdělání, ať jsou jakkoliv staří, tak když ke mně přijdou, posadí se a jako první položí telefon na stůl. Myslela jsem si, že si uvědomí, když se takhle vzájemně uvidí, že to není v pořádku. Ale stala se z toho norma. Proto jsem je požádala, aby telefon dali do košíčku hned u vstupu. Každý si může kdykoliv zatelefonovat, může hovor kdykoliv přijmout, když mu někdo volá. Ale bez mobilu na stole se mohou více soustředit na výtvarný proces.”

Často mají také pacienti obavu, jestli mohou arteterapii podstoupit, když neumějí kreslit ani malovat a výtvarná výchova nepatřila k jejich oblíbeným školním předmětům.

„Nastoupila ke mně na terapii nová žena a bylo vidět, že se tím vším výtvarným cítí být ohrožena. Opakovala jsem jí, že je v nemocnici, že jsem pro ni psychoterapeutka, arteterapeutka, výtvarnice, a že naším cílem je ji ošetřit, nikoliv zkoumat, do jaké míry je šikovná kreslířka nebo malířka. Jenže ti lidé si trvají na svém a ptají se, co se mnou bu-

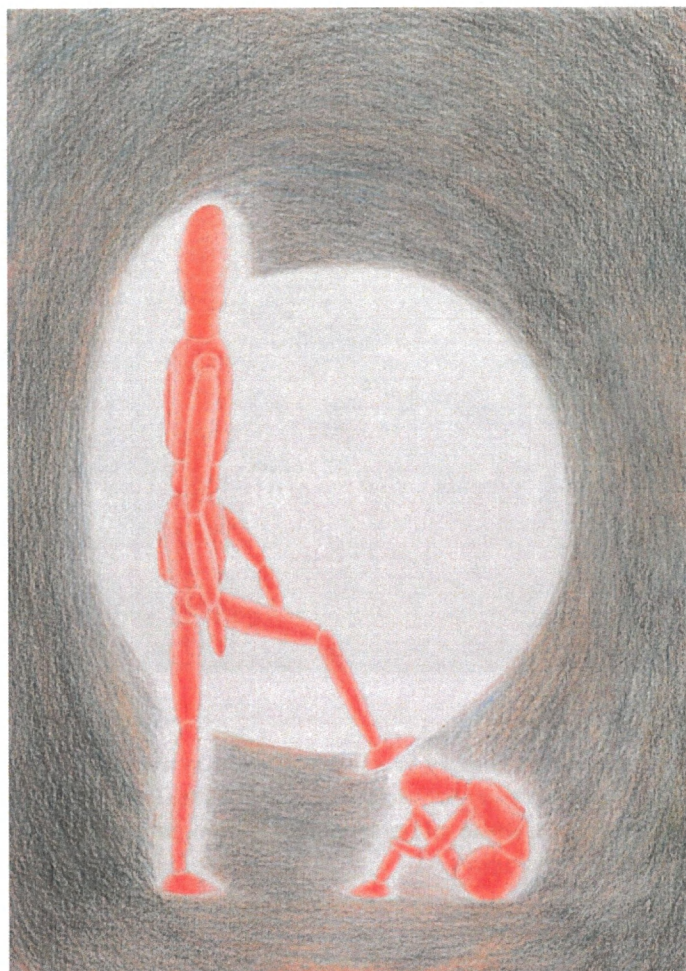
dele dělat, když neumím kreslit? I to je pro mě odpověď – dozvídám se, že ten člověk jako by neslyšel. Moje tolerance je bezbřehá a pomáhají mi přitom i pacienti, kteří už jsou tady déle. Usmívají se, protože vědí, že se chovali na počátku podobně."

Zkušená psychoterapeutka dobře ví, že obor psychiatrie se týká každého z nás a pro každého je to citlivé téma. Pacienti, kteří se k ní dostanou, jsou povětšinou zraňováni už ve svých rodinách a pak následně i ve vztazích.

„V té rodině neprožiji vážnost, úctu. Můj pacient vyrůstá v prostředí, kde otec oslovuje matku: ty ku..., ty pí... Jako malý chlapec je třeba dvakrát týdně svědkem toho, že se otec opije a maminku zbije. Když jí chce pomoci, dostane také, až teče krev. V dospívání se dá k partě, kde největší borec je ten, kdo se umí nejvíce opít. Ke mně se pak dostane jako závislý na alkoholu. My, celý terapeutický tým, který tvoří primářka, lékař, psycholog, sestřičky na oddělení a já, se jej snažíme naplnit tím dobrým. Žádoucí je změna v myšlení a chování, v tom může arteterapie pomoci. Největší radost mám, když se vrátí z dovolenky a řekne, že potkal svoji bývalou partu a prožil v sobě pocit hnusu a odporu."

O nejistotě pacientů vypovídá například i taková drobnost, jakou je výběr formátu, na který budou tvořit. „Přijde žena vysoká 185 centimetrů a požádá o papír velikosti A4. Ať člověk umí, nebo neumí kreslit – A4 prostě omezuje. Když vidím, že je člověk tvárný a že mě přijal, dovolím si říct, jestli si nechce vzít A3, že mu umožní více se „rozběhnout“ tužkou nebo štětcem. Jenže tady ta velmi vysoká žena mi odpoví: Já si netroufám. Ona si netroufala nikdy a na nic. Od malého děcka jen dokola slyšela: Drž hubu, co ty budeš vykládat! Má dvacet let a slyší to stále. Je zvyklá být někde v koutku, tam vidí své místo," popisuje arteterapeutka.

Vstřebat tyto příběhy plné bolesti a trápení by pro laika bylo nemožné, ale paní Rudolfová zdůrazňuje vzdělání, kterým mu-

sela projít, a stále se dále vzdělává. Připomíná, že během psychoterapeutického výcviku se naučila ošetřit i sama sebe. A jako nejdůležitější věc uvádí své pěkné dětství.

„Narodila jsem se v dřevěné valašské chalupě ve Velkých Karlovicích. My tři děti jsme byly pro rodiče tím nejdůležitějším. Maminka dlouho nechodila do práce a věnovala se nám. Vyrůstala jsem v citovém blahobytu, a i proto dobře snáším středně velkou zátěž. Protože jsem jako dítě byla sama uspokojená ve svém rozvoji, mám potřebu pomoci tomu, kdo to štěstí neměl, mám tu sílu."

Přiznává, že sama je denně výtvarně činná. Je členkou Sdružení přátel výtvarného umění Kroměřížska a společně s ostatními umělci vystavovala nejen v Kroměříži, ale například i v Nitře, která je partnerským městem Kroměříže, nebo třeba také ve Francii.

„Na vernisáže chodí i moji pacienti. Jejich primářky jsou tomu nakloněny, platí však jasná pravidla. Pacienti si mohou brát jed-

nohubky, džusy, koláčky. Vino je přísně zakázáno. Kdyby se napili, primárky by tam už nikdy další skupinu nepustily. Tento postup se nám osvědčil. Často mi pacienti poté řeknou, že takový zážitek byl pro ně inspirující.“

Letos už potřinácté bude paní Rudolfová kurátorkou výstavy Umění je stav duše, na které jsou představeny obrazy jejich pacientů. Jako bienále (kromě covidové pauzy – pozn. red.) ji pořádá Muzeum Kroměřížska. Letos výstavu, která se koná od 1. prosince 2023 do 11. února 2024, ozvláštňují fakt, že díla spolu s pacienty vystaví i jejich arteterapeutka. „Byl to nápad paní Miláčkové, která je ředitelkou muzea. Musím se přiznat, že mě to moc potěšilo a velmi se na to těším. Je to živý, tvůrčí proces,“ usmívá se Emilie Rudolfová.

Výstavu bere ona i její pacienti jako možnost vyburcovat veřejnost a nabídnout zprávu o naší společnosti. Lidé si mohou uvědomit, co se kolem nich děje, a mohou být nápomocni slabšímu. „Když slyším ve zprávách, že se za jeden rok u nás stalo 1 300 dokonalejších sebevražd, jsem zděšená, otřese to mnou. Většinu lidí to však nezajímá, myslí si, že se jich to netýká. Vysoké spotřebě alkoholu na osobu v Česku a počtu závislých na alkoholu se pak spousta z nich jen směje. Vždyť to je něco zvláštního, nepochopitelného. Jak se může zlehčovat taková věc?“

Zveřejnění obrazů psychicky zraněných lidí je křehká záležitost a pacienti k němu samozřejmě musí dát souhlas. Jejich práce

se objeví také v katalogu, který výstavu doprovází. Výjimečný letos bude v tom, že jeho druhou část tvoří díla jedné ženy.

„Docházela ke mně, byla hodně uzavřená. Na oddělení si kreslila drobné ilustrace a psala si k tomu tužkou texty. Některé nadpisy těch textů byly úkoly, které jsem jim zadávala, a ona si to ještě zpracovávala po svém. Mě to dojala. Až to uvidíte, zastaví se vám srdce. Nikdo neuvěří, že něco takového se stalo v naší společnosti materiálního blahobytu. Naše výstava je specifická v tom, že nevystavujeme obrazy, ale duši každého autora konkrétního díla,“ uzavírá zkušená arteterapeutka.

